Sigle şi Bibliografie

1. Ediţii ale textului biblic

B.germ. = *Die Bibel, oder die ganze Heilige Schrift des altern und neuen Testaments. Nach der deutschen Uebersetzung Martin Luthers*, Stuttgart, 1970

B.Hebr. = *Biblia Hebraica* ex recensione Aug. Hahnii cum Vulgata interpretatione Latine, 1 *Genesis - II Regum*, Lipsiae, MDCCCLXVIII

B.Jer. = *La Bible* de Jérusalem traduite des textes originaux (...) par B. et L. Hurault, J. Van Der Meersch, Paris, 1994

B.magh. = *Biblia* (…), Budapest, 1976

B.Orth. 1968. = *Biblia* (...), Bucureşti, 1968

B.Orth. 2001 = *Biblia* (...), Bucureşti, 2001, versiune diortosită după Septuaginta, redactată şi adnotată de Bartolomeu Valeriu Anania.

B.Osb = *Biblia sacra* iuxta *Vulgatam* versionem (...) recensuit et brevi apparatu instruxit Robertus Weber Osb, editio altera emendata, Stuttgart, 1975

B.P. = *La Sainte Bible Polyglotte*, contenant le texte hébreu original, le texte grec des *Septante* le texte latin de la *Vulgate* et la traduction française de M. L'Abbé Glaire avec les différences de l'hébreu, des *Septante* et de la Vulgate; (...) par F. Vigouroux, *Ancien Testament*, tome I *Le Pentateuque*, Paris, 1900

de Carrières = *Sainte Bible* contenant l'Ancien et Nouveau Testament avec une traduction française en forme de paraphrase, par le R.P de Carrières, et les commentaires de Menochius, tome premier, Lille, 1843

K.J. = *The Old Testament* The Authorized or King James Version of 1611 (...), Cambridge, 1996

Lagarde = *Librorum Veteris Testamenti canonicorum*, pars prior, graece, Pauli de Lagarde (...) Gottingae, 1883

N.T. engl. = *The New English Bible New Testament*, Oxford, Cambridge, 1961 [şi *Greek-English New Testament*, Greek text Novum Testamentum Graece, in the tradition of Eberhard Nestle and Erwin Nestle, edited by Barbara and Kurt Aland (...), Stuttgart, 1994]

Novum Testamentum Graece et Latine. Textum graecum post E. Nestle et E. Nestle (...), Stuttgart, 1984

BDD-B3-14 © 2012 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-09 02:06:01 UTC)

Segond = *La Sainte Bible* traduite sur les originaux hébreu et grec par Louis Segond, avec les parallèles chaînes de références, notes explicatives et commentaires de C.I. Scofield, Paris, 1989

Sept. = Η ΠΑΛΑΙΑ ΔΙΑΘΗΚΗ ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΕΒΔΟΜΗΚΟΝΤΑ / VETUS TESTAMENTUM GRAECUM juxta Septuaginta interpretes, ex auctoritate Sixti Quinti Pontificis Maximi Editum juxta exemplar originale Vaticanum. (...) Cum latina translatione, animadversionibus, et complementis ex aliis manuscriptis. Cura et studio J.N. Jager (...) tomus primus, Parisiis, M DCCC LXXVIII [şi *Septuaginta. Id est Vetus Testamentum Graece ixta 70 interpretes* (...), Stuttgart, 1935]

Vulg. = *Novum Testamentum Graece et Latine.* Textum graecum post E. Nestle et E. Nestle (...), Stuttgart, 1984 (şi *Biblia sacra* secundum Vulgatam clementinam (...), Ratisbonae, 1922)

2. Ediţii de texte

AI = ***Apostolul** Iorga*, în Nicolae Iorga, *Câteva documente de cea mai veche limbă românească. (Sec. al XV-lea şi al XVI-lea)*, în AA XXVIII (1905-1906), p. 99-115

BB = *Biblia* (...), Bucureşti, 1688

BB 2001-2002 = *Biblia 1688*, ediţie întocmită de V. Arvinte, I. Caproşu, Al. Gafton, Laura Manea, N.A. Ursu, 2. vol., Iaşi, 2001, 2002

BBMLD = *Monumenta Linguae Dacoromanorum. Biblia 1688*, vol. I *Genesis*, Iaşi, 1988, vol. II *Exodus*, Iaşi, 1991, vol. III *Leviticus*, Iaşi, 1993, vol. IV *Numerii*, Iaşi, 1995, vol. V *Deuteronomium*, Iaşi, 1997

CB = *Codicele Bratul*, ediţie de text de Al. Gafton, Iaşi, 2003

CCÎ = Coresi, *Carte cu învăţătură* (1581), publicată de Sextil Puşcariu şi Alexie Procopovici, vol. I, textul, Bucureşti, 1914

CDDE = I.A. Candrea, Ovid Densusianu, *Dicţionarul etimologic al limbii române. Elementele latine*, Bucureşti, 1914

CP = *Texte de limbă din secolul XVI* reproduse în facsimile îngrijite de I. Bianu, membru al Academiei Române. *IV. Lucrul Apostolesc. Apostolul tipărit de diaconul Coresi la Braşov în anul 1563*, Bucureşti, 1930

CPLR *Fl.d.* = *Cele mai vechi cărţi populare în literatura română*, I, *Floarea darurilor*, text stabilit (...) de Alexandra Moraru, *Sindipa*, text stabilit (...) de Magdalena Georgescu, Bucureşti, 1996

CS = *Codex Sturdzanus*, Studiu filologic, studiu lingvistic, ediţie de text şi indice de cuvinte de Gh. Chivu, Bucureşti, 1993

BDD-B3-14 © 2012 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-09 02:06:01 UTC)

CV = *Codicele Voroneţean*, ediţie critică, studiu filologic şi studiu lingvistic de Mariana Costinescu, Bucureşti, 1981

DRB = *Documente româneşti* reproduse după originale sau după fotografii sub supravegherea bibliotecarului Academiei Române Ioan Bianu, partea 1, epoca dinainte de Mateiu Basarab (1632) şi Vasile Lupu (1634), tomul I fasc. 1-2, Bucureşti, 1907

DRH XIX = *Documenta Romaniae Historica, A. Moldova*, vol. XIX (1626-1628), volum întocmit de Haralambie Chirca, Bucureşti, 1969

EV.SIB = *Evangheliarul slavo-român de la Sibiu 1551-1553,* studiu introductiv filologic de academicianul Emil Petrovici, studiu introductiv istoric de L. Deméni, Bucureşti, 1971

LEGI Mold. = *Carte romînească de învăţătură 1646*, ediţie critică, (coord. Andrei Rădulescu), Bucureşti, 1961

LEGI Munt. = *Îndreptarea legii 1652*, ediţie coordonată de Andrei Rădulescu, Bucureşti, 1962

MC = Miron Costin, *Opere*, ediţie critică (...) de P.P. Panaitescu, 1958

NTB = *Noul Testament*, tipărit pentru prima dată în limba română la 1648 de către Simion Ştefan, mitropolitul Transilvaniei, reeditat după 350 de ani cu binecuvîntarea înalt prea sfinţitului Andrei, arhiepiscopul Alba Iuliei, Alba Iulia, 1998

Palia d'Orăştie 1581-1582, I (...), préface et Livre de la Genèse publiés avec le texte hungrois de Heltai et une introduction par Mario Roques, Paris, 1925

PO 1968 = *Palia de la Orăştie 1581-1582*, text-facsimile-indice, ediţie îngrijită de Viorica Pamfil, Bucureşti, 1968

PO 2005 = *Palia de la Orăştie (1582)*, vol. I *Textul*, vol. II *Studii*, Iaşi, 2005, 2007

PS.C = *Psaltirea* publicată românesce la 1577 de diaconulu Coresi, reprodusă cu unu studiu bibliograficu şi unu glosaru comparativu de B. Petriceicu Hasdeu, ediţiunea Academiei Române, tomulu I, textulu, Bucuresci, 1881 (s-a consultat şi utilizat şi Coresi, *Psaltirea slavo-română (1577) în comparaţie cu psaltirile coresiene din 1570 şi din 1589)*, Text stabilit, Introducere şi Indice de Stela Toma, Bucureşti, 1976)

PS.H = *Psaltirea Hurmuzaki* I, Studiu filologic, studiu lingvistic şi ediţie de Ion Gheţie şi Mirela Teodorescu, II, Indice de cuvinte de Rovena Şenchi, Bucureşti, 2005

BDD-B3-14 © 2012 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-09 02:06:01 UTC)

PS.S = ***Psaltirea scheiană*** *comparată cu celelalte* ***Psaltiri*** *din sec. XVI şi XVII traduse din slavoneşte*, ediţiune critică de I.-A. Candrea, Bucureşti, 1916

PS.S B = Bianu, Ion, *Psaltirea Şcheiană*, t. I, *Textul în facsimile şi transcriere*, Bucuresci, 1889

VARL = Varlaam, *Opere*, alcătuire, transcriere a textelor, note şi comentarii, glosar şi bibliografie de Manole Neagu, Chişinău, 1991 (s-a consultat şi Varlaam, *Cazania (1643)*, ediţie îngrijită de J. Byck, Bucureşti, 1965)

VS = Dosoftei, *Viaţa şi petreacerea svinţilor, Iaşi, 1682-1686*

3. Dicţionare

Bailly = A. Bailly, *Dictionnaire Grec-Français*, édition revue par L. Séchan et P. Chantraine, Paris, 1996

Bensew J.L., *Ozar heschoroschim hebräisch-deutsches & deutsch-hebräisches Wörterbuch über das alte Testament*, Wien, 1864

CADE = I.-Aurel Candrea, Gheorghe Adamescu, *Dicţionar enciclopedic ilustrat*, Bucureşti, 1931

Chantraine = Pierre Chantraine, *Dictionnaire étymologique de la langue grecque. Histoire des mots*, Paris, 1983

DA = *Dicţionarul limbii române*, Bucureşti, 1913–1949

DEF = A. Dauzat et alii, *Nouveau dictionnaire étymologique et historique*, Paris, 1977

DER = Alejandro Cioranescu, *Diccionario Etimológico Rumano* Laguna, 1958

Dicţionar biblic I, Oradea, 1995

Dicţionarul elementelor româneşti din documentele slavo-române (1374-1600) (redactor responsabil Gh. Bolocan), Bucureşti, 1981

DLR = *Dicţionarul limbii române*, serie nouă, Bucureşti, 1965 ş. u.

DLRLV = Mariana Costinescu, Magdalena Georgescu, Florentina Zgraon, *Dicţionarul limbii române literare vechi (1640–1780) Termeni regionali*, Bucureşti, 1987

DLRV = G. Mihăilă, *Dicţionar al limbii române vechi (sfîrşitul sec. X - începutul sec. XVI)*, Bucureşti, 1974

Douglas, J.D. et alii, *The New Bible Dictionary*, London, 1962

Ernout-Meillet = A. Ernout, A Meillet, *Dictionnaire étymologique de la langue latine. Histoire des mots*, Paris, 1932

EWDS[22] = Fr. Kluge, *Etymologisches Wörterbuch der deutschen Sprache*, Berlin, New York (22. Auflage) 1989

BDD-B3-14 © 2012 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-09 02:06:01 UTC)

EWOU = K. Lokotsch, *Etymologisches Wörterbuch der europäischen (germanischen, romanischen und slavischen) Wörter orientalischen Ursprungs*, Heidelberg, 1927

EWUR = Lajos Tamás, *Etymologisch-historisches Wörterbuch der ungarischen Elemente im rumänischen*, Budapest, 1966

Fuerst J., *Hebräisches und chaldäisches Schulwörterbuch über das Alte Testament*, Leipzig, 1897

Gesenius W., *Hebräisches und chaldäisches Handwörterbuch über das Alte Testament*, von ~, Leipzig, 1825

GEW = H. Frisk, *Griechisches etymologisches Wörterbuch*, Heidelberg, I, 1960, II, 1970

Leopold E.F., *Lexicon hebraicum et chaldaicum* in libros Veteris testamenti ordine etymologico compositum in usus scholarum, Lipsiae, 1910

LEW = A. Walde, J.B. Hoffmann, *Lateinisches etymologisches Wörterbuch*, Heidelberg

Lexicon linguae palaeoslovenicae, J. Kurz (red.), Praga, 1958-1977

LIDDELL & SCOTT = *A Greek–English Lexicon* compiled by Henry George Liddell and Robert Scott, revised and augmented throughout by sir Henry Stuart Jones, with the assistance of Roderick Mckenzie (…) Oxford, 1996

Miklosich = Miklosich Fr., *Lexicon palaeoslovenicum-graeco-latinum*, emendatum et auctum, Vindobonae, 1862-1865

PEW= Sextil Puşcariu, *Etymologisches Wörterbuch der rumänischen Sprache I. Lateinisches Element*, Heidelberg, 1905

Scriban = August Scriban, *Dicţionaru limbii româneşti*, Iaşi, 1939

TRDW = H. Tiktin, *Rumänisch-Deutsches Wörterbuch*, Wiesbaden, 1985 (cu etimologii revăzute de Vasile Arvinte)

Zonlai G., Szamota I., *Magyar oklevél-szótár* (...), Budapest, 1902-1906

4. Lucrări teoretice şi aplicate

Arvinte V., *Normele limbii literare în **Biblia de la Bucureşti** (1688)*, în *Biblia 1688*, Iaşi, 2001, vol. I, p. I-CLXXXIV

Bacuez L., *Manuel ou Cours de l'Écriture Sainte, Nouveau Testament*, Paris, 1886-1888

Barr J., *The typology of literalism in ancient biblical translations*, Göttingen, 1979 (extras)

Bogdan I., *Scrieri alese*, prefaţă de Emil Petrovici, ediţie îngrijită, studiu introductiv şi note de G. Mihăilă, Bucureşti, 1968

BDD-B3-14 © 2012 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-09 02:06:01 UTC)

Bogdan, D.P., *Glosarul cuvintelor româneşti din documentele slavo-române*, Bucureşti, 1946

Brown F. et alii, *A hebrew and english lexicon of the Old Testament*, with an appendix containing the biblical aramic. Based on the lexicon of William Gesenius as translated by Edward Robinson, Boston, 1906

Brown, Raymond E., Joseph A. Fitzmyer, Roland E. Murphy, *Introducere şi comentariu la **Sfinta Scriptură***, vol. I, trad. P. Dumitru Groşan, ed. Silviu Hodiş, Tîrgu Lăpuş, 2005

Corniţescu E., Abrudan D., *Limba ebraică biblică*, Bucureşti, 1996

Costinescu Mariana, *Biblia lui Luther, unul din izvoarele Apostolului coresian*, în LR XXVIV 1980, p. 127-138

Cruchet N., *Histoire de la Sainte Bible. Ancien et Nouveau Testament*, Tours, 1891

Dauzat A., *La géographie linguistique*, Paris, 1922

Dauzat A., *Les patois. Évolution, classification, étude*, Paris, 1927

Densusianu O., *Istoria limbii române*, ediţie de J. Byck, Bucureşti, 1961, vol. I-II

Diculescu C., *Originile limbii române. Studii critice — Rezultate nouă*, în AA, XXIX (1906-1907), p. 513-673

Djamo-Diaconiţă Lucia, *Construcţii prepoziţionale slave calchiate în limba română (în documente de cancelarie din Ţara Românească, secolul al XVI-lea)*, în SCL, XXIV (1973), p. 389-406

Ferrière E., *Paganisme de Hébreux jusqu'à la captivité de Babylone*, Paris, 1884

Frâncu C., *Formarea şi dezvoltarea timpurilor verbale supra-compuse în limba română: mai mult ca perfectul condiţional, mai mult ca perfectul conjunctiv, viitorul III*, în ALIL, XXIX (1984), p. 23-62

Gesenius W., *Geschichte der hebräischen Sprache und Schrift*, Leipzig, 1815

Istoria limbii române literare Epoca veche (1532–1780), de Gheorghe Chivu, Mariana Costinescu, Constantin Frâncu, Ion Gheţie, Alexandra Roman Moraru şi Mirela Teodorescu, coordonator Ion Gheţie, Bucureşti, 1997

Ivănescu G., *Istoria limbii române*, Iaşi, 1980

Ivănescu G., *Problemele capitale ale vechii române literare*, în BIFR, XI-XII (1944-1945), p. 1-412

Ivănescu G., *Storia delle parlate popolari e storia delle lingue letterarie*, în „Philologica", II, 1972, p. 5-25

Kiraly F., *Contacte lingvistice*, Timişoara, 1990

BDD-B3-14 © 2012 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-09 02:06:01 UTC)

Millord A.R., *La Bible devant notre ere. Le témoignage de l'archeologie*., Laussane, 1983
Munteanu Ştefan, Ţâra Vasile, *Istoria limbii române literare. Privire generală*, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 1983
Niederle, L., *Manuel de l'antiquité slave*, Paris, 1927
Olteanu Pandele (coord.), *Slava veche şi slavona românească*, Bucureşti, 1975
Olteanu Pandele, *Contribuţii la studiul elementelor slave din cele mai vechi traduceri româneşti*, în LL, VIII (1964), p. 67-97
Petrovici E., *Studii de dialectologie şi toponimie*, Editura Academiei, Bucureşti, 1970
Philippide A., *Istoria limbii române*, ediţie critică de G. Ivănescu, Carmen-Gabriela Pamfil şi Luminiţa Botoşineanu, Iaşi, 2011
Philippide A., *Originea Romînilor*, Iaşi, vol. I 1925, vol. II 1927
Philippide A., *Principii de istorie a limbii*, în Alexandru Philippide, *Opere alese*, ediţie îngrijită de Gheorghe Ivănescu şi Carmen Gabriela Pamfil, Bucureşti, 1984
Popovici, Iosif, *Scrieri lingvistice*, ediţie îngrijită, studiu introductiv şi indice de Maria Purdela-Sitaru şi Livia Vasiluţă, Timişoara, 1979
Puşcariu S., *Études de linguistique roumaine*, Cluj-Bucureşti, 1973
Randell K., *Luther şi reforma în Germania 1517-1555*, Bucureşti, 1994
Simenschy Theofil *Gramatica limbii greceşti, partea I-a: Fonetica şi Morfologia*, Bucureşti, 1935
Szabédi L., *A magyar nyelv a finnbegar és az indoeuropai myelvek közös eredetének bizonyitékai őstörténete*, Bukarest, 1974
Vigouroux F., *Les Livres saints et la Critique rationaliste*, Paris, 1885-1898
Vigouroux F., *Manuel ou Cours de l'Écriture Sainte, Ancien Testament*, Paris, 1888-1889
Wegener G.S., *6000 years of the Bible*, New York, 1963
Wendt Heinz F., *Die türkischen Elemente im Rumänischen*, Berlin, 1960
Zacordoneţ Alexandru, *Curs de limba slavă veche*, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 1962

BDD-B3-14 © 2012 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.87 (2026-11-09 02:06:01 UTC)